

Автор: Петренко Л. М., розроблено на основі
наукової статті

Для завідувачів кафедрями,
педагогічних і науково-педагогічних працівників,
здобувачів другого (магістерського) та
третього (освітньо-наукового) рівнів вищої освіти

Вступ

Проблема вдосконалення викладання психолого-педагогічних дисциплін у закладах вищої освіти України набула особливої актуальності в умовах інтеграції до європейського освітнього простору, цифровізації та суспільних трансформацій. Посилення уваги до зазначеної теми обґрунтовується необхідністю забезпечення психологічної підтримки та стійкості суб'єктів освітнього процесу, ефективної адаптації системи освіти до екстремальних умов, а також підготовки суспільства до відновлення та розвитку в повоєнний період. У дослідженні підвищення якості викладання психолого-педагогічних дисциплін розглядається як умова максимізації ефективності надання освітніх послуг для різних верств населення упродовж життя, що сприяє сталому розвитку територіальних громад та підвищує соціальну значимість професійної освіти.

Мета та завдання

Мета дослідження полягає у визначенні структури готовності викладачів до вдосконалення викладання психолого-педагогічних дисциплін у закладах вищої освіти та розробці рекомендацій для підвищення її рівня.

Завдання:

- Визначити компоненти готовності.
- Проаналізувати рівень сформованості її компонентів.
- Розробити рекомендації для підвищення рівня готовності.

Структура готовності викладачів:

(констатувальний етап, 2025)

Діаграма: Петренко Л.М. • Джерело: за темою дослідження "Система вдосконалення викладання психолого-педагогічних дисциплін у закладах вищої освіти" РК №0125U000494 • Отримати дані • Створено за допомогою Datawrapper

Результати дослідження

У самооцінюванні рівнів готовності викладачів до вдосконалення викладання психолого-педагогічних дисциплін у ЗВО взяли участь 72 респонденти. Оброблення і узагальнення отриманих даних означають, що більшість респондентів зацікавлені у вдосконаленні викладання психолого-педагогічних дисциплін, умотивовані до професійного розвитку й інноваційної діяльності, цінують її значущість і демонструють емоційну залученість у процес навчання. Близько половини опитаних володіють розвинутими навичками міжособистісної взаємодії, здатністю ефективно спілкуватися з усіма суб'єктами освітнього середовища, що є важливим для якісного викладання; значна кількість викладачів певною мірою здатні до самоаналізу, критичної оцінки власної діяльності та готові до самовдосконалення на основі рефлексії.

Слідуючи сучасним тенденціям переходу до змішаного навчання, а в прифронтових областях до продовження онлайн-навчання, важливо звернути увагу на розподіл самооцінок викладачами за рівнями сформованості цифрової компетентності, який свідчить про позитивну динаміку у впровадженні цифрових технологій у викладанні психолого-педагогічних дисциплін. Однак слід зважити на те, що майже третина опитаних (27,8%) відзначили лише середній рівень своєї готовності застосовувати цифрові інструменти у викладанні, тому потреба у подальшому підвищенні цифрової компетентності залишається актуальною. Також низький і найнижчий за середній рівні цифрової компетентності зафіксовано у 6,6% викладачів. І хоча така кількість є незначною, проте існує проблемна група, яка потребує особливої уваги щодо підвищення рівня сформованості цифрової компетентності.

Рекомендації

Для підвищення готовності викладачів рекомендується:

1. *Мотиваційний компонент* (61,8% високий рівень)
 - Підтримувати мотивацію через участь у професійних спільнотах, конференціях, грантових програмах.
 - Запровадити систему визнання досягнень (сертифікати, рейтинги, публікації).
2. *Емоційно-ціннісний компонент* (55,5%)

- Розвивати емоційний інтелект викладачів через тренінги.
- Створювати психологічно безпечне середовище для обміну досвідом.

3. *Комунікативний компонент* (49,1%)

- Організувати майстер-класи з комунікації у змішаному та онлайн-навчанні.

- Використовувати інтерактивні платформи (Zoom, MS Teams, Moodle) для підвищення якості взаємодії.

4. *Рефлексивний компонент* (46,9%)

- Впровадити портфоліо викладача для самоаналізу.
- Використовувати інструменти зворотного зв'язку (анонімні опитування студентів).

5. *Когнітивний компонент* (47,9%)

- Розробити курси з сучасних психолого-педагогічних теорій.

- Використовувати електронні бібліотеки та доступ до міжнародних баз даних.

6. *Практичний компонент* (половина – середній рівень)

- Проводити тренінги з інтерактивних методів навчання.
- Розробити кейси та симуляції для практичного застосування знань.

7. *Цифровий компонент* (38,6% вище середнього, 27,1% високий)

- Організувати інтенсиви з цифрових технологій (LMS, AR/VR, AI-інструменти).

- Створити індивідуальні траєкторії розвитку цифрової компетентності.

- Для групи з низьким рівнем (6,6%) запровадити менторські програми та базові курси.

Список джерел:

1. Петренко, Л. М. (2025). Самооцінювання готовності викладачів до удосконалення викладання психолого-педагогічних дисциплін: актуальність досліджень для України Alfred Nobel University Journal of Pedagogy and Psychology, 1 (29), 179-190. <https://surl.li/odeciu>.